

6 października br. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie o sygn. akt SK 19/14, na mocy którego uznał, że art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w zakresie, w jakim stanowi, że w wypadku wniosku o przyznanie zasiłku stałego osobie całkowicie niezdolnej do pracy, legitymującej się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i nie mającej innych środków utrzymania, prawo do zasiłku ustala się począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek, jest niezgodny z art. 67 ust. 2 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Przepis w ww. zakresie traci moc obowiązującą z upływem 31 grudnia 2016 r.

Istota problemu

Skarżąca zakwestionowała szereg przepisów ustawy o pomocy społecznej. Jeden z zarzutów skarżącej dotyczył zasad przyznawania zasiłku stałego, zgodnie z którymi świadczenie to może zostać przyznane dopiero od momentu złożenia wniosku z kompletną dokumentacją.

Trybunał wskazał, że zasiłek stały jest świadczeniem, o które może starać się osoba całkowicie niezdolna do pracy, znajdująca się w trudnej sytuacji materialnej (spełniająca kryterium dochodowe). Warunek całkowitej niezdolności do pracy jest spełniony m.in. w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Biorąc pod uwagę tryb orzekania o niepełnosprawności, w szczególności fakt, że postępowanie to może być długotrwałe, osoba uprawniona do uzyskania zasiłku stałego przez pewien czas nie może skutecznie ubiegać się o to świadczenie. Do czasu uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności nie może ona bowiem złożyć wniosku o zasiłek stały, nawet jeżeli znajduje się w trudnej sytuacji materialnej.

W myśl art. 106 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej *„świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją”*, a zatem zgodnie z cytowanym przepisem, kluczowy dla przyznania i wypłaty zasiłku stałego jest właśnie moment złożenia wniosku. Jak zauważył TK, ustawowy termin przyznawania i wypłacania świadczenia oznacza, że część osób, pomimo niezdolności do pracy i trudnej sytuacji materialnej, nie uzyska zasiłku stałego. Z uwagi na prowadzenie przez różne organy dwóch odrębnych postępowań - pierwszego, w sprawie ustalenia stopnia niepełnosprawności i drugiego, w sprawie przyznania zasiłku stałego - osoba spełniająca przesłanki z art. 67 ust. 2 Konstytucji może pozostawać bez pomocy państwa. Ta specyficzna luka w nabyciu świadczenia, powstająca między datą ustalenia niepełnosprawności a datą złożenia wniosku o zasiłek stały, w ocenie Trybunału, prowadzi do niezgodności z art. 67 ust. 2 w związku z art. 2 konstytucji. Na gruncie art. 106 ust. 3 zaskarżonej ustawy muszą wystąpić dwie przesłanki: niezdolność do pracy osoby legitymującej się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz brak środków utrzymania.

Źródło: TK